1

Двоє вийшли з машини і приглушено стукнули дверцятами. Біля воріт їх зустрів Жага. Рука лежала на кобурі, схованій під курткою.

— Та не дурій, — обізвався старший, — якби я хотів підірвати твою будку, то зробив би це давно.

— У мене є умова, — хрипло мовив Жага.

— Умова? Рвань с-собача! Якщо пам’ятаєш, умови тут ставимо ми!

— Хай скаже, — втрутився молодший.

— Не застосовуйте до неї фізичної сили. Щодня ввечері я маю чути її голос по телефону.

— Ти дебіл?

— Тоді вона не поїде! — Жага вихопив пістолет.

— Та сховай свою пукавку. Зараз ми тебе покладем і вирвемо звідси все, що захочемо, — вихопив пістолета старший.

Якийсь час вони мовчки дихали вогнем один одному в обличчя.

— Коли ви її повернете? — надривно спитав Жага.

— Коли відробить твій борг.

Жага стояв за воротами, коли ті двоє забирали дівчину. Вона не опиралася, не галасувала, несла маленьку валізу, яка відтягувала їй

руку, і скрипку. Тендітна, у шовковому вишневому плащі і мереживному капелюшку. На її обличчі не було ні розпачу, ні докору, а тільки такий смуток, що батько, глянувши їй в очі, присів, обхопив себе руками.

— Прости, прости, прости! — закричав услід.

Вона повернулася, бліда, як пергамент, тихо сказала:

— Не журіться, тату. Нічого.

А по тому знову стукнули дверцята. Машина рвонула з місця, загарчавши, наче звір, що схопив здобич. Жага завмер, боячись ступити крок до будинку, де її вже не було. Горіло всередині: "Та хай вас запроторять навік до в’язниці! Хай згорять ваші підлі душі!"

Жага овдовів, коли дівчині минуло десяте літо. Аґнеса хворіла три місяці, а потім відійшла тихо, як і жила. Дівчинці він давав усе, що міг — наймав репетиторів, привіз скрипку, комп’ютер, плазмовий телевізор.

Проте Вероніка, здавалося, нічому не раділа. Сиділа на широкому підвіконні своєї кімнати, схиливши голову на коліна. Пухнасте волосся обсипало плечі, мов трава.

Виростала і ставала схожою на Аґнесу. Така ж мовчазна, тиха, як білка. Вона дивилася на нього дорослими зеленими очима, все розуміла, кивала головою. Русяве хвилясте волосся поправляла зап’ястям, як мати. І коли вона це робила, Жага відвертався, стиснувши зуби. Чи біг у сад, бив кулаками стовбури корчуватих яблунь і розпачливо ревів.

Вероніка навчалася, як усі дівчатка з хороших родин. Чистими тримала зошити й книжки, здавалося, їх щойно принесли з магазину. Любила свою музичну школу і вечорами подовгу грала. Скрипка була дешева, на високих нотах попискувала, наче в ній ховався горобець. Батько намагався заговорити про матір, але їхні розмови обмежувалися

переглядом щоденника, його запитаннями про вчителів і її відповідями: "Як скажете, тату". Він ніколи не пестив дочку. Тепер же, коли машина сховалася за рогом, так захотів обхопити її голову з мальованим гребінцем і притиснути до грудей.

Після Аґнеси знайти іншу жінку він не міг. Ті, з якими знався, пили, матюкалися, вили від скабрезних анекдотів. Таких жінок йому не хотілося.

У Жаги були гроші. Він приїхав на початку Незалежності, купив особняк на околиці міста і розвів пасіку. Пасіка — це все, з чого він мав зиск. Тривалий час жив з родиною осібно, ні до кого не ходив і нікого не впускав до двору. Після смерті Агнеси став прикладатися до чарки. Коли дочка йшла до школи, курив гігантську люльку, пихкав нею і гиркав на служницю.

Згодом він став учащати до кафе "Мертвячок" побіля заправки. Заллє бензин, а потім сідає за столик біля вікна. Одного разу напідпитку завалився до картярської кімнати. Високий, сутулий, у старій джинсовій жилетці Жага поклав на стіл великі, як граблі, руки.

— Чий хід? — спитав, не піднімаючи голови. — Ану роздавай. Або пан або пропав.

Коли йому траплялося вигравати, дарував барменові півсотні. Одного разу приїхали троє чужих. Заставили магазин. Жага заставив джип, потім пасіку і будинок. Часом він вискакував, запалював люльку, з якої валувало, наче з димаря. У нього падали сірники, він кашляв, аж ревіло в грудях. Словом, з картярської того дня Жага вийшов, як волоцюга. Без нічого.

Ті, кому він програв, приїхали за кілька днів і стали щосили гатити в браму. Він вийшов з дочкою, яка несла під рукою скрипку. Ті стояли

збоку, немов отетеріли. Жага підійшов і простягнув їм ключі. Вони повернулися в кабіну, довго приглушено сперечалися.

Після паузи старший виступив наперед і мовив:

— Ми тут побалакали. Нам не треба твоєї конури, а тим більше шкарабанки. Ми беремо дівчину. Можеш піти зібратися, — буркнув до Вероніки. — А ти не сіпайся, рвань собача!

Жага скинувся, заревів, але ті схопили його за руки. А по тому Вероніка вийшла з валізкою і скрипкою. Сказала: "Не журіться, тату, нічого". І дверцята машини стукнули, як приклад.

Жага ліг там, де його залишили приїжджі. Йому було нікуди й ні до кого йти. Він згорнувся на землі, як згортаються раби, коли стомиться кожна клітина тіла. Було вже холодно, пролітав перемерзлий і пересохлий поодинокий лист. Небо розпростерлося низько над містечком, зачепившись за смужку лісу. Він хотів померти і вже відчував смак порятунку — холод від землі проймав усе єство.

2

Вероніка здалеку побачила той будинок. Стояв він під горою, немов обіперся об неї. Дах був покритий важким темним шифером, що взявся мохом. Над дахом вирував дуб. Він мов старий диригент виставив уперед сухі корчуваті руки. Неподалік росло кілька сосен, які затуляли сараї, комори, склади. Внизу розкинулося озеро. Дівчина подумала, що так можна було б змалювати рай. Оця кована брама, оці страуси, які ходять біля озера. Оця тиша і круглий вітер, який зривається з гілок і гладить обличчя.

Її залишили стояти у вітальні. За дверима збоку вона чула приглушені голоси. Старший чоловік, який її привіз і який погрожував зброєю, розпорядився приготувати кімнату. Він також наказав нікуди її не

випускати і не давати телефона. Про інші розпорядження вона не чула, чоловік і жінка причинили двері і перейшли на сварку. Долітали обривки фраз, ніби клапті зотлілої матерії: "Я провалю тобі голову, суча дочко!"

Її повели на ліве крило будинку, потім дерев’яними сходами вгору. Доки йшли, дівчина чула стогони, крики і схлипування. Спитати боялася, лише зупинялась і прислухалась.

І ось вона залишилася в маленькій кімнатці під самим дахом наодинці з дубом, що дивився на неї двома чорними сучками та шарудів по склу. Дуб то свистав, то повискував, то гудів, то розмахував гілками, ніби збирався бігти. Вона зраділа, що була тут не самотньою і захотіла поговорити з рудим велетнем. Прочинила вікно, поторкала руде сухе листя і сказала: "Добрий день! Ти мене чуєш? Ти бачиш мене?" Але почувши кроки на сходах, швидко засунула штору.

Зайшла жінка з глибокими, мов колодязі, очима. Навкруг голови в неї була обмотана товста чорна хустка з торочками, так що голова здавалася дуже високою.

— Так ось ти яка. Тебе Веронікою звати? Знай, я була проти, щоб тебе сюди привозили, — сумно мовила господиня.

Жінка стояла біля дверей, наче боялася пройти далі. Немов боялася, що хтось її тут застукає. Раз по раз прислухалася та озиралася в коридор.

— У нас тут свого горя вистачає, а вони ще чужу дитину привезли, сироту. Я проти, але ж ці чоловіки, як вовки. Він дуже на твого батька розізлився, розумієш? Лягай відпочинеш. Відіспись. Бо ввечері на роботу.

Вийшла так тихо, наче прокотився листок. Вероніка не встигла нічого спитати. Але прилягла на ліжко і в верхньому одязі заснула поруч з валізкою. Їй приснилося, що вона вдома, що на терасі сидять у білому

батько з матір’ю, а вона читає їм Джека Лондона. Потім Вероніка піднімає голову і каже:

— Мамо, а хіба ви живі?

— Жива, але тепер я знову маленька і живу разом зі своєю мамою. Тут усі повернулися до своїх мам.

— А я буду з тобою?

У двері постукали. Принесли вечерю, шматок сиру, мед і чай. Господиня поставила тацю на столик, наказала переодягатися і зійти вниз. "Та скрипку не забудьте. Музику візьміть, обов’язково".

* * *

Вероніка боялася темних сходів, що скрипіли і прогиналися. Здавалося, от-от вона відірветься і полетить разом з перилами за вікно. Внизу на неї чекав чоловік, який привіз її сюди. Вона вже знала, що він господар, і що йому ніколи ніхто не перечить. Щось не так — хапається за ніж або за пістолет. Високий, сутулий, кошлаті брови і зморшки видають суворий характер і непохитність. Справжній яструб! Дівчина відступила до самої стіни і причаїлася.

— Ти відроблятимеш батьків борг, — мовив господар. — Інакше мені доведеться вас обох… прибрати. Будеш грати в моєму ресторані. Ясно тобі? Почула чи ні?

Чоловік гарчав, Вероніка злякалася, і тому поспішно видушила з себе: "Як скажете…"

Вероніка навчалася в музичній школі з шести років, брала участь концертах на районній сцені. Її пальці бігали легко, а смичок торкався струн з юним трепетом. Коли вона виконувала Бетховена "Місячну

сонату", дехто казав, що класика у неї звучить надто меланхолійно. Для концертів їй давали стареньку скрипку з музичної школи. Але їй більше подобалася своя, що попискувала, немов бавилася з нею.

Яструб в останній момент придумав забрати це дівча. Жага був гострий, твердий, здавалося, не жалів ні будинку, ні машини, ні пасіки. Попихкував люлькою, що застилала все димом, дивився собі під ноги: "Я сказав — беріть. Все ваше". Ясно, в нього є гроші і він завтра купить новий будинок. Але в якусь мить Яструб відчув запах бензину, побачив, що від воріт до хати тягнеться темна смуга під вибіленою травою. Цей гад хотів усе спалити! Цей виродок думає, що знову виграє! Яструб скинувся. Коли вже він когось ненавидів, то з нього рвався вогонь. "Беру твою дівчину. Не віддаси, — обох покладу". Він зламав Жагу. А потім кинув сірника на темну стежку.

Коли машина зняла куряву, Яструб побачив, що Жага лежить на дорозі згорнений, ніби мрець. А вогонь піднімається сходами до дверей. Промимрив: "От то-то". І натиснув на газ.

…Ресторан стояв на горі. Зелений ламаний дах і вузькі продовгуваті вікна, які вивершував сонячний знак, видавали цю споруду загадковою, а масивна брама і важкі двері — похмурою. Вероніка стала біля порогу, і побачила хлопців у білих сорочках, що лагодили інструменти. Побачила старшого офіціанта, який вибіг назустріч господареві. Її ніхто не помічав, чи тому, що вона в свої дванадцять літ була, як третьокласниця, чи тому, що тут накривали столи й метушилися. Дівчина сіла біля дверей, поклала на коліна скрипку і прошепотіла молитву, якої колись навчила її мати: "Діво Маріє, радуйся". Згодом прийшов охоронець і зчинив галас, мовляв, чия це дитина і чому вона зайняла його місце.

Тоді Яструб вийшов, перевалюючись і широко розставляючи ноги, взяв її за плече, вивів на середину зали.

— Це моя племінниця, Вероніка. Вона гратиме на скрипці, в перерві.

— Але ми в перерві крутимо шансон! — заперечив один із хлопців.

— Я сказав — гратиме!

Яструб скочив у машину й поїхав, а дівчина лишилася стояти ні в сих, ні в тих. Щоб нікому не заважати й не привертати уваги, вона сховалася за штору збоку балкона. І там простояла весь вечір. Інколи виходила, здивовано дивилася на оркестр, що гримів і вибухав, але ніхто не згадав про неї так, мов би її не було на світі.

Після півночі зала спустіла. Вероніка вийшла, побачила перевернуті стільці, почула брязкіт посуду і знову сховалася. Яструб згадав про неї другого дня. Вона дрімала на трьох стільцях, поклавши скрипку під голову.

* * *

А коли повернулася в маленьку кімнату під дахом, проспала майже добу.

Прокинулася від того, що дуб пильно дивився на неї знадвору.

— Доброго ранку! Рада тебе бачити, — сказала дереву.

Одяглася, вмилася. До неї знову долітали крики й стогони, їй стало моторошно, дівчина дістала скрипку і заграла. Вона поглядала у вікно, де сумували товсті чорні дерева, де замерзло озеро. Все затихло й причаїлося. Вероніка все грала й грала, поверталася в дитинство, там були тато й мама, тераса, обплетена трояндами.

Двері прочинилися, заглянула жінка з накрученою, мов копиця, на голові хусткою. Дівчина подумки назвала її "Дві голови".

— Хто у вас так стогне? — зненацька запитала Вероніка, не давши господині розкрити рота.

— Ніхто, — злякалася жінка, — ніхто не стогне. Тобі вчулося.

— Тоді навіщо ви причиняєте двері? І так щільно?

Ось тобі й тихоня! Господиня це подумала і, прикривши долонею вуста, несподівано сказала: "Сьогодні топимо лазню. Це внизу, за кухнею, як стемніє, приходь".

— Ось чуєте? Знову стогне!

— На тому крилі в кімнаті тяжко хворий, інвалід.

— Можна сходити до нього? Я не боюся інвалідів, — зраділа дівчина.

По тому жінка "Дві голови" вийшла, сказавши зачекати її, але так і не повернулася. Надворі смеркалося. Вероніка боялася темних сходів і темних вікон. Вона схопила скрипку, побігла вниз, на той бік коридору, а потім так же хутко злетіла на другий поверх. Зупинилися перед широкими дверима й перевела подих. Прошепотіла батькові слова: "Або пан, або пропав". І зайшла.

Кімната була простора з жовто-зеленими шпалерами, вікном на всю стіну і пальмою. Це була, без сумніву, найкраща кімната в будинку. Дівчинка задивилася на дерево, яке росло в бочці в правому кутку. І в сутінках не помітила людину.

— Хто тут є? — мовила людина у ліжку.

Гостя затамувала подих.

— Я вас питаю, хто тут? — надривно крикнули ще раз.

— Тут я, Вероніка, не бійтеся, мені дванадцять років. Я прийшла пограти вам.

— Підійди!

Дівчина ступила кілька кроків.

Під піною ковдри лежав дідусь із тонкими, як джгути руками. Ті руки одтягли ковдру, перед нею з’явився шмат каніфолю у довгій сорочці.

— Підійди, не бачу! Ти хто? — піднялася тремтяча голова без волосся і втупилася в неї.

— Я Вероніка.

— Ти мала. У який клас ходиш?

— У шостий… ходила.

— А звідки ти взялася?

— Та звідти, — махнула рукою.

— Тебе викрали, виміняли?

— Ні. Мене виграли у карти.

Голова знову впала на подушку і важко дихала. Тонкі руки нервово сіпали простирадло. Здалося, хворий заснув, але він тут же відкрив очі, пильно подивився на неї. Вона зніяковіла і зап’ястям поправила волосся.

Хворий ввімкнув світло, клацнувши вимикачем під ковдрою. І все дихав, дихав, ніби не міг надихатися.

Вероніка схопила скрипку, побігла сходами. Знизу чулися голоси й піднімалася пара, схожа на дим.

У лазні було темно, як у погребі. Єдина лампочка ледь освітлювала полички й тазки. Підлогу залила вода так, що доводилося бродити. Пахло розбухлим деревом і березовим листям. Вероніці зробилося страшно, вона вилила на себе тазок води і вже рушила до виходу, коли на порозі стала господиня. Дівчина завмерла. У жінки була коса до п’ят. Коли вона розпустила її, то все тендітне тіло покрило чорне, як руно, волосся. Ось тобі й "Дві голови"! Такої краси Вероніка ще не бачила.

* * *

Минали останні дні листопада. Ночами налітали шалені вітри, гнули і ламали гілля та кидали його на шибку. Дуб то сичав, то висвистував, то ревів, неначе велетні хотіли його вирвати з корінням. За ніч кімната в піддашші так вихолоняла, що вранці вода в кухлі затягалася тоненькою кіркою льоду. Цей похмурий будинок з вузькими сходами і безліччю кімнат, комірок, балкончиків давно потребував ремонту.

Вероніка згадувала свій дім, де батько щоліта наводив лад, а тут, здавалося, ніколи не фарбували підлогу, бо вона сіра і в тріщинах, не білили стіни, які подекуди вкрилися рудими плямами. В будинку щодня бігали, поспішали, носили якісь ящики, коробки. На кухні вічно щось варилося, підгорало, парувало. Всім було ніколи, всі були чимось заклопотані й похмурі. Тільки до неї, здавалося, нікому не було діла. Господар наказував, щоб вона грала, але оркестранти набрехали, ніби грати вона не вміє. Яструб розпорядився, аби Вероніка допомагала на кухні. Але ті не знали, як поводитися з дівчиною, чи гримати на неї, чи боятися її. Виходило, що Вероніка днями сиділа в себе на горищі або ходила навшпиньках темними сходами і зазирала по кімнатах. Якось

внизу біля кочегарки вона знайшла гору книжок, обережно під кофтиною переносила їх до своєї кімнати.

Вероніка любила господиню за незлобивий характер. Колись навіть попросила в неї теплого одягу, і та принесла своє дівоцьке пальто та пухову хустку, якою, напевне, підв'язувалися, бо краї були витягнені, як хвости.

Пальто сягало дівчині до п’ят, але вона обгорнулася ним і нарешті зігрілася. Господиня помовчала, а потім взяла її за руку і шепотом сказала, що про неї питав Ніл. Вероніка спочатку не збагнула, про кого йде мова. Виявляється, людина в сорочці, яка лежить у світлій кімнаті, зветься Нілом. І то син господарів.

— Піди до нього. Йому сьогодні краще. Пограєш.

— Але ж він старий і сердитий. Що йому розповідати?

"Дві голови" розридалася.

— Йому чотирнадцять років, розумієш? Тільки чотирнадцять!

Дівчина збентежилася.

— Це все через мого чоловіка! Крамниці грабує, п’є, може голову людині провалити! Стільки гріхів на наш рід! — господиня втерлася фартухом і вийшла.

* * *

Відтоді Вероніка щодня заходила до Ніла. Коли він лежав, укрившись з головою, здавалося, що в ліжку немає нікого. Вона не обзивалася, а виймала скрипку й мовчки починала грати. За вікном — стіною пролітали

поодинокі птахи, вітер кидав галузки з дерев, наче милостиню промерзлій землі. Сірі хмари металися з одного боку в інший, а сонце вже не один тиждень ховалося за свинцевою брамою ранньої зими.

Дешева скрипка звучала тоскно, попискувала, нагадувала про дощі й сніги.

Але Вероніка відгонила сумні спогади. Поруч було стільки смутку, що вона по-дитячому шукала розради, наче квітки в темному лісі. Знову й знову уявляла терасу, обвиту трояндами. Батька з матір’ю, що сиділи в плетених кріслах і всміхалися до неї. "Тату, де ти? Чому не шукаєш мене, чому не провідаєш? Я так давно не була вдома і не знаю, чи цвітуть на вікнах калачики".

У Ніла була тепла кімната, Вероніка проводила біля хлопця цілі дні. Спочатку їй було страшно дивитися на нього, але поступового звикла. Допомагала хворому сісти на ліжку, підкладаючи подушку під спину. Розправляла ковдру, брала його руки в свої і перекладала їх. Вона завше дивувалася, чому в нього такі тонкі і такі важкі руки. Коли мати приносила їжу, дівчина обережно годувала його з маленької срібної ложки. Інколи Ніл не хотів ні їсти, ні розмовляти. Лежав, відвернувшись до стіни, стогнав, а Вероніка годинами дивилася у вікно-стіну, де проходило звичне сіре життя. Там, як у телевізорі, пульсували люди, вантажівки, тварини. Збоку вікна відчинялася кватирка, дівчина висипала туди крихти для синичок.

Того дня Нілові було здоровіше, Вероніка розповідала йому смішні історії зі шкільного життя. Ніл дрібно хихотів, морщачи лоба і піднімаючи плечі. Несподівано на порозі став Яструб. Витріщився на Вероніку:

— Ти… чого тут ошиваєшся? Ану геть на кухню мести! Сходи місяцями не миються! Рвань с-собача!

— Тату, чого ви?

— Геть, я сказав! — Яструб бризнув слиною на Вероніку.

Вона кинулася до дверей.

Голова Ніла лежала на подушці, сіре з сивиною волосся, зморщений лоб. Він прикрив обличчя рукою, голосно хапав повітря.

— Тату, навіщо? — видихнув Ніл.

Здавалося, він би міг винести будь-які побої, витерпіти будь-які тортури. Але не це.

Яструб рвучко заходив по кімнаті. Зупинився біля ліжка:

— Ти мій син і повинен розуміти. Все в цьому домі має заробляти гроші. Все і всі.

— Тату!

— Ця дівка теж коштує грошей і немалих.

— Ти не посмієш!

— Я саме хотів тобі це сказати, — на обличчі батька з’явилася облудна солодка усмішка.

Хлопець піднявся на ліктях, але тут же впав на подушку:

— Тоді хай тебе навік запроторять у в’язницю, хай уб’ють твою чорну душу! — Ніла била пропасниця, а він усе кричав з надривом, ридаючи, безсило мотаючи головою.

Яструб вийшов. Він знав усі закамарки свого великого прогнилого будинку, але не знав душі цієї істоти, яка була його єдиним сином.

* * *

Вероніка сиділа в кімнаті, все чула й молилася. На мить уявила, що в безмежному Всесвіті їх тільки двоє. Вона — чужа, зайва, одинока дівчина і приречений хворий хлопець. Людям до них байдуже, бо всі мають якесь призначення.

Вероніка схопилася, побігла сходами до кімнати Ніла. Яструба вже не було. Вона легко торкнулася холодної майже прозорої щоки хлопця.

— Не плач, — мовила шепотом, — скоро настане весна.

І вони обоє уявили, як набубнявіють пуп’янки і з них вицвітуть зморщені клейкі листочки. Як полетять на дорогу черемхові пелюстки, як на озері зажовтіє латаття.

— А потім настане літо, і сонце випалить листя, висушить озеро, — сумно додав Ніл, — знову все поверне на зиму.

А коли пройшла задишка, додав:

— Я відчуваю, що нас хтось бачить і про нас думає. Я напевне це знаю! Віриш?

— Це тільки Бог, Бог! — вигукнула дівчина. — Він думає про нас, він хоче нам допомогти. Я молитимуся, і ти піднімешся з ліжка, ти ходитимеш, Ніле!

У двері постукали. Зайшов лікар, став ехкати від морозу.

Вероніка взяла скрипку і мовчки рушила до дверей. Її обличчя ще сяяло, на ньому ще світилися сльози. Вона кинулася до кімнати, аби зберегти не розтраченими останні думки.

За кілька хвилин на сходах почула розмову між лікарем і Яструбом, прочинила двері:

— Як він?

— Рахунок пішов на дні й на години.

— Може б іще крапельниці?

— Це вам вирішувати.

* * *

По обіді Вероніка сиділа біля вікна і читала Нілові "Північне сяйво" Джека Лондона. Здавалося, хлопець дрімав, обіпершись об подушки і стуливши повіки. Його сіре обличчя тамувало муку. Лише інколи повіки здригалися і на обличчі з’являлася усмішка. Несподівано Ніл підняв голову і запитав її:

— А чому ти не граєш мені? Де твоя скрипка?

— А що з тобою… трапилося? — у відповідь запитала Вероніка. — Як ти захворів?

— Нічого не трапилося. Бог карає мене за батькові гріхи. За батькові, розумієш?

— Ти давно… такий?

— А тобі не все одно? Давно чи не давно. Ти ж здорова! Бігаєш, граєш. Захочеш, полетиш, як синиця.

— Я полечу? Та мене за поріг не випускають. Тримають, як у в’язниці. Я батька півроку не бачила!

Запала мовчанка, а по тому Ніл почав говорити тихо, поривчасто, ковтаючи склади і цілі слова:

— Вони хочуть, щоб я скоріше помер, розумієш? Мати вже виплакала всю свою жалість, а батько злиться.

— Ти одужаєш!

Ніл махнув покрученою рукою, відгорнув ковдру, і вона побачила тоненькі, скоцюрблені ноги. Це були ніжки немовляти, які чомусь перестали рости. У неї затремтіли руки, її зморозило, начебто стала свідком злочину.

— А ти ходив до школи? Ти вмієш читати? — запитала, щоб не мовчати.

— Загадай мені якийсь приклад на додавання. Трицифрове, чотирицифрове, будь-який, можеш? Усно.

— Піду вже, бо мені якось холодно. Піду вже?

Ніл важко дихав, починався напад астми.

— Побудь іще. Хочеш, я відгадаю твої думки? Ось подумай що-небудь… про майбутнє.

Вероніка виглянула в вікно, далеко на пагорбі стояла машина, схожа на батькову. Але як могла там опинитися батькова машина?

— Ти так часто дивишся за вікно? Хочеш утекти?

— А хто мене випустить, може ти? — відповіла похапцем, майже сердито. — Я подумала, у мене є думка. Може відгадаєш про що?

Запала мовчанка. По тому Ніл, перемагаючи задишку, мовив:

— Ти подумала погано. Спробуй щось інше.

— Ну от, — засміялася вона. — А ще хвалився!

— Ти уявила мене кажаном. З людським обличчям.

— Неправда! — застрибала Вероніка, але зустрілася з його поглядом замовкла, присіла біля ліжка.

Її свідомість зненацька пронизала думка: він може в будь-яку мить померти. Ось тепер вона з ним розмовляє, він дивиться на неї. І тим часом його вже не стає.

— Не страшно, — вимучено усміхнувся Ніл, — всі люди від народження починають умирати.

* * *

Віття дерев гуло, свистало, стовбури скрикували, поскрипували в шибку. Вероніка задрімала, а потім схопилася. Їй привиділось, мовби над нею низько пролітають хмари, на одній з них лежить Ніл. Їй стало жарко і захотілося пити. Ніч була сніжно-світла, кучугури стояли, як гори. Вона хотіла зійти на кухню і почула внизу приглушені голоси.

— Про все домовлено, нічого не буду перегравать, — гудів господар.

— Продати дівчину! А як він заявиться по дитину, що ти йому скажеш?

— Уже заявлявся стонадцять разів. Де він, ти його бачиш?

— Бійся Бога, дитина ж не винна!

— У борделі таких люблять. Пішла геть, рвань собача!

"Дві голови" схлипнула і вийшла в коридор. Господар грюкнув дверима так, наче хотів їх вирвати і забрати з собою. Вероніка стояла, мов примерзла, не могла поворухнутися.

Господиня піднялася сходами до сина. Присіла біля ліжка, розв’язала накручену на голові хустку.

— Мамо, а Вероніка не допомагала вам мити голову?

— Допомагала, аякже.

— Мамо, а скажіть, яка вона гарна. Яке в неї пухнасте волосся, як вона його відкидає зап’ястям.

— Вона тобі в думці?

— Як згадаю про неї, так плачу, що скоро вмирати.

— Як же нам бути, як же нам відпустити її, синочку? — затужила жінка, поклавши голову біля сина.

…Після півночі, коли вітер почав ущухати і знову повалив сніг, до кімнати Вероніки ввійшла господиня. Розбудила її, не вмикаючи світла. Наказала одягатися. Спустилися сходами, які серед ночі, здавалося, не рипіли, а скрикували.

Вони різалися по молодому глибокому снігу майже до пояса. Вероніка поверталася до вітру, пила той духмяний вітер на повні груди. Здійнялася завірюха, і вже за якусь хвилю від слідів залишалися вічка. Далеко на пагорбі з’явилася пляма, потім від неї відділилася постать і кинулася їм назустріч.

Поволі сніг ущух. Вероніка оглянулася на похмурий будинок, що залишився позаду, на дуби й сосни. І тут у Ніловій кімнаті стало видно, як удень. Вікно-стіна дивилося на неї з подивом і сумом. Несподівано там висвітилося величезне Нілове обличчя. Ніка здригнулася, скрикнула: "Дивіться!" Але ні її супутниця, ні батько нічого не помітили.

— Там Ніл, Ніл у вікні! Дуже великий Ніл! — закричала вона.

Кинулася бігти назад, упала, заголосила.

І її голос затамували в собі сніги.